

Collecció Peix volador

La gallina Crestablava

GUIA DE LECTURA

Fitxa tècnica

Tema: La gallina Crestablava és una gallina especial.

No pon ous com la resta, però alegra el corral amb contes de pirates.

Autor: Daniel Nesquens

Il·lustradora: Mariona Cabassa

Edat recomanada: 5-7 anys

Format: 22 × 23,5 cm

Nre. de pàgines: 28

PVP: 9,90 €

INTRODUCCIÓ

Presentem aquesta guia de lectura com una eina de treball per als mestres i pares que vulguin compartir amb els més petits la literatura infantil i convertir-la en un plaer, un joc i un estímul essencial per al seu desenvolupament. Així, es treballa la comprensió lectora, que és un factor fonamental per assolir les competències bàsiques. A més, considerem que el fet de tenir accés a un art de qualitat té una gran importància per als infants. En aquest sentit, en la guia visual del conte donem pistes perquè puguin descodificar les imatges –és a dir que siguin capaços d’anomenar allò que veuen–, formar-se un judici estètic i desenvolupar l’habilitat d’observar i dibuixar.

En primer lloc, oferim un marc de referència curricular en el qual s’exposen els objectius i continguts generals del llibre. Tot seguit, els punts clau per a la lectura: un apartat que inclou l’argument, la descripció dels personatges i una breu aproximació a l’educació en valors. A continuació, un espai de propostes i orientacions didàctiques per dur a terme les activitats abans i després de la lectura, així com una guia visual que permetrà analitzar les imatges del llibre. Finalment, un apartat amb totes les fitxes de treball per als lectors. La guia de lectura té un caràcter transversal, perquè les activitats estan relacionades amb totes les àrees curriculars de l’Educació Primària.

REFERÈNCIA CURRICULAR

■ Objectius

- Fomentar la motivació dels infants perquè descobreixin en la llengua escrita una eina per comprendre el món que els envolta, així com entendre's a si mateixos i entendre els altres.
- Treballar l'empatia i les diferents habilitats socials que ajudaran els nens i nenes a saber observar, descobrir, ser crítics i acollir i valorar els seus companys.
- Utilitzar estratègies que afavoreixin el procés de comprensió lectora abans, durant i després de llegir (planificació, anticipació, identificació de paraules, relació entre fragments, capacitat d'autocorrecció a partir del sentit global, identificació dels signes de tot tipus que formen part del text).
- Interpretar el sentit de les il·lustracions (colors, tècniques, estil) en relació amb el text.
- Saber contestar, a partir del text, preguntes la resposta de les quals comporta re-elaboració i relació amb els coneixements previs de cadascú.

■ Continguts

Conceptes

- Enuig.
- Acceptació i tolerància.
- Sentiments i emocions propis i dels altres.
- Lectura, conte, joc, amistat.
- Dualitat: realitat/imaginació, prosaic/intel·lectual.

Procediments

- Reconeixement dels elements bàsics d'un corral.
- Observació detinguda de les il·lustracions per entendre les diferents formes d'actuar dels personatges.
- Ref exió sobre l'actitud de cadascú davant el que no entén dels altres, davant el misteri que suposa qualsevol vida humana, i sobre el comportament amb la resta dels companys i companyes.

Actituds

- Acceptació de les persones tal com són, i presa de consciència del respecte que mereixen.
- Valoració de l'amistat per damunt de les diferències entre les persones.
- Reconeixement del valor, la curiositat i l'expectació davant l'inconegut.
- Gust per la lectura com a font d'imaginació, aprenentatge i plaer.
- Capacitat de posar-se en el lloc de l'altre.

PUNTS CLAU PER A LA LECTURA

■ Argument

A la gallina Crestablava li agrada tant llegir contes de pirates que s'oblida de pondre ous, com fan la resta de les gallines del corral. Per això, el granger s'enfada amb ella. La Crestablava, amb imaginació i sentit de l'humor, portarà l'alegria al corral i aconseguirà que el granger descobreixi la literatura com a font de saber i de plaer.

■ Personatges

- **Gallina Crestablava:** una gallina que llegeix contes de pirates en lloc de pondre ous.
- **Granger:** al principi no accepta la Crestablava perquè no és com les altres gallines, però aprèn a valorar-la quan s'adona de les seves qualitats.
- **Animals de la granja:** gallines, conill, porc... Tots participen de l'alegria i del joc.

■ Educació en valors

La gallina Crestablava ens presenta, de forma divertida i amena, la relació entre una gallina a qui encanta llegir contes de pirates i el seu granger, un personatge que viu tancat en una realitat que només valora allò material. La Crestablava és especial: no pon ous com les altres gallines i llegeix contes de pirates. Per això, el granger se'n riu i s'hi enfada. Al final, aquest acabarà descobrint que la gallina lectora té alguna cosa que la fa diferent de les altres i que pot ser valuosa: molta imaginació, sentit de l'humor i una profunda afició a la lectura. Quan finalment el granger entén l'afició de la gallina Crestablava, comparteix amb ella el plaer i el divertiment que la lectura ofereix.

PROPOSTES I ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

■ Abans de la lectura

El procés s'inicia en el grup classe, amb una refexió a partir d'aquestes preguntes: Quins animals viuen en una granja? Què fan els animals de la granja? Què fan les gallines? I els conills? Has vist mai una gallina llegint? Les diverses respostes donaran peu a l'explicació, que s'anirà completant progressivament.

■ Després de la lectura

La gallina Crestablava ens permet tractar de diversos temes: la importància de la lectura i la imaginació compartida, la necessitat del joc en grup, les diferents situacions en què podem observar burla i/o enuig, les nostres relacions personals i la capacitat que tenim d'acceptar els altres, encara que siguin molt diferents de nosaltres.

És important transmetre al lector el fet que cada persona és única i, per això, hem de prendre consciència de la diversitat que caracteritza el nostre entorn. La gallina Crestablava és diferent de les altres gallines del corral, però no per això val menys.

Convé analitzar el paper que adopta cadascú, la nostra manera de pensar, de sentir i de fer les coses i els tipus de relacions que establim. Hem d'aprofitar les potencialitats educatives del tema per abordar experiències i vivències de l'alumnat i treballar la convivència a partir de situacions reals; així, mitjançant un coneixement de les diferents realitats que coexisteixen, els nens i nenes comprendran la diversitat i tindran recursos per acceptar-la.

És important parlar de la convivència entre companys i companyes, fer que els infants s'adonin que hem de seguir unes normes de bon comportament i respecte cap als altres. Si voleu aprofundir el tema, podeu treballar les pautes de convivència dels membres de la classe, els conflictes que solen aparèixer i la manera de solucionar-los, les possibles variables que poden incidir positivament o negativament en les relacions del grup...

També és interessant analitzar l'actitud de la gallina Crestablava davant la lectura, ja que els contes de pirates són la seva font d'inspiració i diversió.

Com a educadors, hem d'ajudar els nens i nenes a adonar-se de la riquesa dels contes, a reflexionar sobre el món, a deixar volar la imaginació i a gaudir dels seus somnis. Tan sols així aconseguirem transmetre'ls el gust per la lectura.

■ Guia visual

Vivim en una societat en què rebem molta informació textual i gràfica. Per això, creiem que cal oferir una guia visual que serveixi d'eina a mestres i pares per dur a terme la lectura de les il·lustracions amb una mirada crítica i responsable.

Què llegim quan observem una il·lustració? Com cal aproximar-se a la lectura visual? Quines tècniques s'han utilitzat per fer les il·lustracions?

La il·lustració

Observar les il·lustracions pot ser una forma fascinant de lectura i diàleg amb el llibre, i és important donar l'oportunitat a aquest altre llenguatge. La lectura de la imatge permet la percepció, el registre i la conceptualització de l'obra i la relació amb les seves qualitats expressives. Les il·lustracions, a més de complementar la lectura, tenen una funció molt més important; moltes vegades hi aporten tot el significat. Els infants poden llegir les imatges, però els mestres i pares els han de guiar en aquesta tasca.

Ens ocuparem primer de la tècnica utilitzada. Un cop presentats els materials, la mirada pot entrenar-se per detectar-los en les reproduccions del llibre.

La tècnica artística

Per il·lustrar *La gallina Crestablava*, Mariona Cabassa ha utilitzat dues tècniques: pintura acrílica i pintura al pastel. A continuació explicarem en què consisteixen.

La pintura acrílica emprava els mateixos pigments que s'utilitzen en l'oli o l'aquarel·la, però en aquest cas es dilueixen en un aglutinant acrílic compost de resina sintètica. Una de les característiques d'aquesta tècnica és que s'asseca ràpidament, la qual cosa provoca un acabat mat. Aquest material és soluble en aigua, però, un cop sec, hi és resistent. També resisteix a l'oxidació, pot treballar-se sobre qualsevol superfície absorbent i permet agregar més pintura a la superfície ja treballada, fins i tot utilitzant altres tècniques.

En la pintura al pastel es fan servir pigments en pols barrejats amb goma o resina per aglutinar-los i formar una pasta seca i compacta. La paraula *pastel* deriva de la pasta que així es forma; amb aquest material es fa una barreta de la mida aproximada d'un dit, que es fa servir directament sobre la superfície que es treballa (sense que calguin pinzells o espàtules, ni cap mena de dissolvent). Aquests colors, forts i opacs, presenten una dificultat: al pigment li costa adherir-se a la superfície, per això es fan servir fixadors especials (esprais). Molts artistes trien aquesta tècnica perquè és còmoda i força ràpida, i admet correccions amb gran facilitat.

La lectura de les imatges

A la gallina Crestablava li agrada molt llegir contes de pirates mentre les altres gallines del corral picotegen d'una banda a l'altra.

Si observem les il·lustracions amb deteniment, veurem que la il·lustradora ha transfigurat la granja convencional en una taula de menjador. En la imaginació d'un infant és possible que unes engrunes de pa es converteixin en el blat que picotegen les gallines, que una tetera es transformi en un corral, que una tassa sigui la casa del granger, etc. És la mirada del nen la que permet aquesta transformació.

La gallina Crestablava, que porta un pegat de pirata, dialoga amb el granger, de qui no veiem tota la cara, i que apareix pintat de colors foscos. Aquests colors van adquirint lluminositat a mesura que avança la història i el granger va canviant l'actitud sorruda del principi per una de molt més participativa i jovial. En aquest cas, el color aporta significat, perquè el granger no és un personatge pla, ja que evoluciona, i els colors acompanyen aquesta transformació.

Només el cistell amb els ous és d'un color cridaner, perquè es tracta d'un element molt important per al desenvolupament de la història. Si ens fixem en el corral, veurem uns quants dibuixos de la Crestablava, que té un traç naíf; és el traç d'una mà infantil.

En aquesta doble pàgina predominen els colors càlids, cridaners, i fins i tot una mica agressius, que contextualitzen la burla del granger cap a la Crestablava. Es pot observar que el granger porta una roba diferent de l'habitual, perquè s'ha transformat en domador de circ.

En aquesta il·lustració, la realitat continua essent imaginativa, ja que la gallina Crestablava apareix llegint en un molinet, dirigint el timó com si fos un vaixell pirata, mentre alguns animals del corral l'escolten amb molta atenció. Comparteix la lectura, la imaginació i el joc amb els altres.

La imaginació va una mica més lluny, i la gallina Crestablava apareix amb un pegat a l'ull, una espasa, un colador que fa de barret i una caixa de verdures transformada en un cofre del tresor: és una gallina pirata! I està disposada a jugar amb el granger i fer-li creure que ha post un ou d'or. Així, aconsegueix que el granger es posi a buscar aquest «tresor».

De mica en mica es comença a percebre un pas més en les transfiguracions: la taula del menjador, que representa una granja, s'anirà transformant en un paisatge marí que evoca els escenaris de les històries de pirates. Les tovalles s'han transformat en mar: la gallina és una pirata; potser és un «John Silver Gallina». A les pàgines anteriors ja hem vist un timó de vaixell i una caixa de verdures transformada en cofre del tresor; ara veiem un plànol que portarà el granger fins a l'ou amagat.

Ara, al mar, fins i tot hi ha peixos. Som en una illa del tresor! El granger comença a participar en el joc, i el barret s'ha transformat en un mocador: és un pirata més! Com un nen que juga, redescobreix la seva infantesa; hi torna gràcies a la gallina Crestablava.

Com si fos un infant, el granger està immers en el joc. Busca un tresor mirant per la ullera de llarga vista i s'ho passa molt bé jugant a pirates. Els elements mariners, com la bandera del vaixell o el pal que aguanta els tomàquets, ens recorden constantment una realitat transformada en què ara participen tots els personatges de la història. Els colors tornen a ser elements clau i hi aporten significat. Així, cada vegada predominen més els tons càlids, cridaners, perquè el personatge avorrit i rondinaire està descobrint el nen que porta a dins.

La gallina Crestablava felicita el granger: ha trobat el tresor! Però no es tracta de l'ou que buscava, sinó d'un ou de xocolata. El granger se sorprèn, però s'adona que ha trobat un tresor més valuós: no és un ou, sinó el nen que porta a dins, l'amistat de la gallina Crestablava, la imaginació i la lectura dels contes.

El granger, la gallina Crestablava i la resta dels animals de la granja abracen l'ou de xocolata. Sembla que tots són dins el mateix vaixell, compartint el joc, el riure i l'alegria d'una imaginació col·lectiva; per això tots porten un pegat, com a bons pirates que són.

En aquesta il·lustració es pot percebre com la taula del menjador –que representa la granja– s’ha transformat en un paisatge marí, amb illes i vaixells pirata que evoquen els diferents escenaris en què s’ha desenvolupat la història.

L’ou de gallina que apareixia a la primera doble pàgina, a la taula de l’esmorzar, s’ha convertit ara en un deliciós ou de xocolata. Amb aquest joc de complicitats es mostra la transformació que ha experimentat el granger i que representa, al seu torn, els veritables tresors descoberts: l’amistat, un company de jocs, la imaginació, un conte...

El granger i la gallina Crestablava estan contents perquè entre ells ha nascut una gran amistat. Una amistat que ha unit la imaginació, la companyia, el joc i la lectura dels contes i que transmet al lector la importància de compartir un gran tresor: la lectura.